

Perhekoti Otto-Onni Oy
Heljä Kivivuori

Lastensuojelun tukipalvelut

Toimintasuunnitelma

1.Yleistä

Lastensuojelun tukipalvelutoiminta käsittää seuraavanlaisia palveluja, joiden tuottamiseen ammatinharjoittaja Heljä Kivivuorella on pätevyys ja jotka toisaalta ovat kuuluneet alusta asti Perhekoti Otto-Onni Oy:n toimialaan:

- lastensuojelun edunvalvonta
- neuropsykiatrinen valmennus
- erityispedagoginen ohjaus
- opetuspalvelut

2.Lastensuojelun edunvalvontapalvelu

Lastensuojelulaki 4 luku; Lapsen osallisuus, 22 §; Edunvalvojan määrääminen huoltajan sijaiseksi

Lapselle tulee lastensuojeluasiassa määrätä edunvalvoja käyttämään huoltajan sijasta lapsen puhevaltaa, jos:

- 1) on perusteltu syy olettaa, ettei huoltaja voi puolueettomasti valvoa lapsen etua asiassa: ja
- 2) edunvalvojan määrääminen on tarpeen asian selvittämiseksi tai muutoin lapsen edun turvaamiseksi.

Edunvalvonnan tarpeen arvioiminen on perussosiaalityötä. Tarvetta arvioidaan ”luonnollisissa” arvioinnin kohdissa (ls-tarpeen selvitys tehty, suunnitelmallisen muutostyön arviointi/asiakassuunnitelman arviointi, sijoitustarpeen arviointi, poliisin tutkintapyynnön yhteydessä).

Edunvalvojaa hakee lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä, mutta myös maistraatti ja huoltaja voivat hakea. Hakemus toimitetaan maistraattiin, kun sosiaalitoimi ja huoltajat ovat yksimielisiä edunvalvonnasta, muissa tapauksissa hakemus toimitetaan käräjäoikeuteen. Hakemuksessa määritellään ja rajataan edunvalvojan tehtävä.

Edunvalvonta ei ole sosiaalityötä, mutta voi olla mahdollistamassa sosiaalityötä. Edunvalvonta vahvistaa lapsen asemaa, jos lapsen huoltaja ei pysty käyttämään lapsen puhevaltaa.

2.1 Lastensuojelun edunvalvojan tehtävä

Lastensuojelun edunvalvoja

- vahvistaa lastensuojeluprosessissa lapsen osallisuutta, lapsen edun toteutumista ja lapsen oman puhevallan käyttöä häntä koskevissa asioissa
- työskentelee aina lapsen kanssa
- osallistuu lapsen kanssa tai lapsen edustajana lastensuojeluprosessin tapaamisiin
- käyttää huoltajan sijasta lapsen puhevaltaa silloin, kun lapsen ja huoltajan edut ovat keskenään ristiriidassa
- tuo esiin lapsen mielipiteen ja oman näkemyksensä lapsen edusta

2.2. Edunvalvontaprosessi

Edunvalvontatehtävä on mahdollisimman tarkkaan ennalta määrätty ja rajattu.

Tehtävän alkaessa edunvalvoja

- tapaa lapsen esimerkiksi kotona, sijaishuoltopaikassa tai muussa lapselle turvallisessa ympäristössä
- kertoo lapselle, mistä edunvalvonnassa on kysymys ja miten se etenee
- huolehtii siitä, että lapsi tietää, miten saa yhteyden edunvalvojaan tarvittaessa
- tutustuu lasta koskeviin asiakirjoihin tai yhteenvetoon niistä
- ottaa tarvittaessa yhteyden myös lapsen vanhempiin ja muihin läheisiin sekä lasta hoitaviin tai lapsen asioita hoitaviin tahoihin. Edunvalvoja arvioi, missä määrin se on lapsen edun toteutumisen kannalta tarpeen. Varsinaista työskentelyvelvoitetta suhteessa lapsen vanhempiin tai muihin läheisiin edunvalvojalla ei ole.

Lapsen kanssa toimiessaan ja lasta edustaessaan edunvalvoja

- tapaa lasta kaikissa toimeksiannoissa riittävän usein ja tutustuu tämän elämäntilanteeseen, näkemyksiin ja mielipiteisiin
- on yhteydessä lapseen muutoinkin kuin virallisten tapaamisten yhteydessä. Hän välittää tarvittaessa myös tapaamisten välillä lapsen toiveita ja tarpeita viranomaisten tietoon.
- huolehtii siitä, että lapsen mielipiteet ja toivomukset tulevat esille lastensuojelun työskentelyssä ja päätöksenteossa sellaisina kuin lapsi itse tuo ne esiin silloin, kun se on lapsen iän ja ilmaisukyvyn puolesta mahdollista

- muodostaa ja esittää oman näkemyksensä lapsen edusta. Jos edunvalvojan näkemys poikkeaa lapsen mielipiteestä, edunvalvoja selittää lapselle miksi hän toimii toisin
- pitää lapsen ajan tasalla prosessin etenemisestä. Edunvalvoja huolehtii siitä, että lapsi on ymmärtänyt oikein häntä koskevien päätösten sisällön.
- tukee lasta koko prosessin ajan tai huolehtii siitä, että lapsi saa tarvitsemansa tuen
- kysyy aika ajoin lapselta palautetta työskentelystä
- kirjaa ylös tehtävissä suorittamansa toimenpiteet ja niihin käytetyn ajan. Laskutuksen yhteydessä tai viimeistään tehtävän päättyessä edunvalvoja lähettää yhteenvedon toimenpiteistä sosiaalitoimelle

Edunvalvonnan päättyessä edunvalvoja

- tapaa lapsen ja varmistaa, että hänellä on tieto edunvalvonnan päättymisestä
- ilmoittaa tehtävän päättymisestä kirjallisesti lapsen lisäksi tämän huoltajille, sosiaalitoimelle ja päätöksen antaneelle käräjäoikeudelle tai maistraatille
- edunvalvoja antaa lapselle mahdollisuuden arvioida tehtyä työtä ja antaa palautetta edunvalvonnasta
- huolehtii siitä, että lapsella on mahdollisuus halutessaan saada myöhemmin tietoa oman edunvalvontansa etenemisestä

2.3. Edunvalvojana toimimisen edellytykset

Ennen kuin edunvalvoja kirjallisesti antaa suostumuksensa kuhunkin edunvalvontatehtävään hän varmistaa

- että hänellä on mahdollisuus saada riittävästi prosessissa tarvittavaa pohjatietoa
- että työtehtävän hoitaminen on aikataulullisesti ja resurssien puitteissa mahdollista

Jos edunvalvoja tulee esteelliseksi hoitamaan tehtävänsä, hän hakee käräjäoikeudelta tehtävänsä päättämistä ja tällöin tehtävään määrätään toinen edunvalvoja.

Koulutettuna lastensuojelun edunvalvojana Heljä Kivivuori voi toimia lastensuojelun edunvalvojan tehtävissä Lahdessa ja Heinolassa. Asiakaskuntana ovat lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden määrittelemät edunvalvontaa tarvitsevat lapsiasiakkaat.

Useimmin edunvalvoja edustaa lasta huostaanotossa, sijaishuoltoon sijoittamisessa tai asiakassuunnitelman toteuttamisessa.

3. Neuropsykiatrinen valmentajapalvelu

Neuropsykiatrinen valmennus on ohjaukseen perustuva kuntoutusmenetelmä, joka täydentää muita yhteiskunnan tarjoamia palveluita. Se on suunnattu henkilöille, joilla esiintyy neuropsykiatrisia (ADHD, Asperger, autismi, Tourette, dysfasia ym.) erityisvaikeuksia.

Neuropsykiatrinen valmennus on tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa. Tausta-ajatteluna ratkaisu- ja voimavarakeskeisyys edistää myönteisellä tavalla ohjattavan käsitystä omasta itsestään sekä omista kyvyistään. Valmennussopimus ja toimintasuunnitelma jäsentävät toimintaa ja edistävät tavoitteisiin pääsemistä. Priorisoitujen, selkeiden ja konkreettisten tavoitteiden saavuttamista tuetaan ohjauksella, harjoittelulla, yhdessä tekemisellä, uusien toimintamallien opettelulla sekä seurannalla että arvioinnilla.

Keskeisiä asioita valmennuksessa ovat elämänhallinnan ja arjen sujumisen tukeminen, omien vahvuuksien ja voimavarojen hyödyntäminen eri elämänaalueilla, uusien käyttäytymismallien löytäminen ristiriitatilanteisiin sekä eheän minäkuvan rakentaminen.

Valmennus ja erilaiset kuntouttavat ryhmätoiminnot on todettu erittäin tehokkaiksi menetelmiksi erityisesti itsenäistyvien nuorten ja nuorten aikuisten syrjäytymisen ehkäisyssä.

Valmennuksesta hyötyvät mm. ne henkilöt, joilla on vaikeuksia saada opiskelu- tai työpaikkaa, opiskelu on vaarassa keskeytyä tai työelämässä tarvittavat sosiaaliset valmiudet ovat huonot.

Valmennus tarjoaa ”täsmätukea” elämän ajankohtaisiin kysymyksiin siten, että se tukee valmennettavan arjenhallintaa ja itsetuntoa ja mahdollistaa kiinnittymisen opiskeluun tai työhön. Valmennus tukee myös neuropsykiatrisia erityispiirteitä omaavien lasten vanhempia vaativassa kasvatus- ja ohjaustyössä.

Valmennusta toteutetaan valmennettavan omissa työympäristöissä: kotona, koulussa/opiskelupaikassa, työpaikalla, harrastuksissa jne. Valmentaja toimii näiden lisäksi tukena myös silloin, kun tehdään yhteistyötä eri viranomaisten kanssa tai valmennettavilla on tarvetta hoitaa asioitaan esim. erilaisissa virastoissa.

Heljä Kivivuorella on vahva kokemus- ja koulutus pohja opetus- ja kasvatusalalta sekä neuropsykiatrisen valmentajan koulutus. Näiden koulutusten pohjalta on mahdollisuus tarjota edellä mainittuja palveluja Lahdessa ja Heinolassa

- lastensuojelun ennaltaehkäisevässä työssä ja avohuollossa lapsille/nuorille ja heidän perheilleen tai esim. perhehoitoon sijoitetuille lapsille ja nuorille ja sijaisvanhemmille
- jälkihuollossa oleville nuorille (kysymykseen tulee tällöin myös nuoret, jotka ovat jääneet Lahteen ja Heinolaan varsinaisen sijaishuollon päätyttyä)

Asiakaskuntana ovat lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden määrittämät NEPSY-valmennusta tarvitsevat asiakkaat.

Valmennuksen metodeja ja työvälineitä voi hyödyntää myös lastensuojelun edunvalvojan tehtävissä.

4. Erityispedagoginen ohjauspalvelu

Heljä Kivivuori on koulutukseltaan erityisopettaja, joten sitä osaamista voi hyödyntää molemmissa edellä esille tulleissa palvelutoiminnoissa eli lastensuojelun edunvalvojan työssä että neuropsykiatrisen (NEPSY) valmentajan tehtävissä. Joskus lapsen/nuoren ja hänen perheensä arkea voi helpottaa pelkästään se, että ulkopuolinen toimija osaa auttaa ja ohjata muutamalla konsultoivalla kotikäynnillä hakemaan apua solmuun menneessä koulunkäyntitilanteessa ja/ tai kodin ja koulun rakentavassa yhteistyössä.

Ohjauspalvelu voi olla ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä niissä perheissä, joissa perheen arkea kuormittaa mm. lapsen koulunkäyntiin liittyvät asiat.

Myös perhehoito, ammatillisiin perhekodit ja laitokset tarvitsisivat vähintään konsultatiivista apua heille sijoitettujen lasten koulunkäyntiin liittyvissä järjestelyissä ja koulun kanssa tehtävässä yhteistyössä. Ulkopuolinen puolueeton asiantuntija, jolla on kokemusta sekä koulutyöstä- ja hallinnosta että lastensuojelun sijaishuollosta voisi olla edistämässä yhteistyötä solmukohdissa. Solmukohtia voivat olla esim. oikeanlaisen koulupaikan löytäminen, riittävien tukitoimien määrittäminen, sijaiskodin ja koulun yhteistyökäytäntöjen luominen jne.

Asiakaskuntana ovat ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä tekevien sosiaalityöntekijöiden ja sijaishuollon sosiaalityöntekijöiden määrittämät asiakkaat. Tätä palvelua palveluntuottaja tulee tarjoamaan suoraan myös Lahden seudulla toimiville ammatillisille perhekodeille ja laitoksille.

5. Opetuspalvelut

Opetuspalvelut ostopalveluina on ajateltu lähinnä lastensuojelun sijaishuollon ammatillisille perhekodeille ja laitoksille suunnatuksi palvelutoiminnaksi. Monissa lastensuojelulaitoksissa ja ammatillisissa perhekodeissa harjoitetaan ainakin jonkinasteista kotikoulutoimintaa silloin, kun koulukäynti ei jostain syystä ota onnistuakseen normaalissa kouluyhteisössä. Kotikoulutoimintahan on pääsääntöisesti järjestettävä yhteistyössä sijaintikuntien perusopetuksen kanssa. Heljä Kivivuorella on kokemusta kotikoulutoiminnasta toimiessaan 20 vuotta

erityisopetuksen rehtorin tehtävissä. Kotikoulutoiminta merkitsee pitkälti kodin (joka tässä tapauksessa on pääsääntöisesti lastensuojelulaitos) ja koulun välistä ”räätälöintiä”, jossa sovitaan, miten, milloin ja keiden ohjauksessa koulunkäynti tapahtuu, miten ja kenen toimesta opiskelun arviointi tapahtuu ja miten opiskelu kotikoulussa käytännössä tullaan järjestämään, että kaikki opetukselle asetetut tavoitteet toteutuvat. Kaiken aikaa tavoitteena tulee luonnollisesti olla se, että kotikoululainen pystyisi palaamaan yleiseen opetukseen mahdollisimman pian. Tässä suunnittelussa on joskus tarpeen olla mukana ulkopuolinen asiantuntija, jonka kanssa voitaisiin rakentaa lapsen/nuoren koulupolku sellaiseksi, että se esim. mahdollisin tukitoimin tulisi onnistumaan normaalissa palveluympäristössä. Tässä tehtävässä myös auttane se, että palveluntuottajalla on asiantuntemusta sekä koulutyöstä- ja hallinnosta että lastensuojelutyöstä.

6. Henkilöstö ja toimitilat

Kaikkia tässä suunnitelmassa esiteltyjä tukipalveluja tarjoaa erityisopettaja, lastensuojelun edunvalvoja ja neuropsykiatrinen valmentaja Heljä Kivivuori (cv liitteenä). Tukipalvelut ovat osa Perhekoti Otto-Onni Oy:n toimintaa.

Perhekoti Otto-Onni on ammatillinen perhekoti, joka jatkaa edelleen normaali toimintaansa ja palkkaa tarvittaessa lisää henkilökuntaa perhekodein tehtäviin, mutta tukipalvelutoiminta perustuu ainakin näin alussa yhden, edellä mainitun henkilön työpanokseen.

Toimitiloja varsinaiseen asiakastyöhön ei tarvita, sillä työ tapahtuu asiakkaan/ asiakasperheen omassa kodissa tai muussa h parhaaksi katsotussa toimintaympäristössä. Perhekodein tilat ovat myös joissain tapauksissa käytettävissä, jos se tuntuu sopivimmalta vaihtoehdolta.

